

Sygn. akt II CSK 56/19

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku H. W. , H. W., N. W. , D. W.
i Ł. W.

przy uczestnictwie E. Spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością z siedzibą w P.

o ustanowienie służebności przesyłu,

na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 19 lipca 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców

od postanowienia Sądu Okręgowego w P.

z dnia 28 września 2018 r., sygn. akt XV Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawców na rzecz uczestnika kwotę
240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy H., H., Ł., N. i D. W. wnieśli skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w P. z dnia 28 września 2018 r. oddalającego ich apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w K. z dnia 17 listopada 2017 r. Sąd Rejonowy oddalił ich wniosek o ustanowienie na rzecz uczestniczki E. Sp. z o.o. w P. szczegółowo sprecyzowanej służebności przesyłu na należące do wnioskodawców działce nr 109/2, położonej w D., za jednorazowym wynagrodzeniem. Sąd ten podzielił podniesiony przez uczestniczkę zarzut nabycia w drodze zasiedzenia jeszcze przez jego poprzednika prawnego, i to na rzecz Skarbu Państwa, odpowiedniej służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, najpóźniej w dniu 2 stycznia 1985 r. Sąd ustalił, że na działce rolnej wnioskodawców znajduje się słup betonowy pojedynczy, przelotowy, podtrzymujący linię napowietrzną elektroenergetyczną średniego napięcia relacji K. – I. Urządzenia te zostały pobudowane i podłączone do napięcia w 1960 r. w ramach programu elektryfikacji i na podstawie wówczas obowiązującej ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (t.j. Dz.U. z 1974 r., nr 10, poz.64 ze zm.). W 1976 r. linia była modernizowana i cały czas urządzenia te są czynne, eksploatowane, konserwowane i naprawiane. Właścicielem linii do 1 lutego 1989 r. był Skarb Państwa, a zarządzało nią państwowe przedsiębiorstwo, od 1976 r. noszące nazwę Z. w P.. W 1993 r. zakład ten został przekształcony w spółkę akcyjną E. SA w P., od 17 grudnia 2002 r. funkcjonującą pod nazwą E. SA w P., a od 23 września 2004 r. – E. SA w P. Spółka ta aktem notarialnym z dnia 30 czerwca 2007 r. zbyła na rzecz pozwanej E. Sp. z o.o. w P. przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 55¹ k.c., w tym m.in. linie kablowe i napowietrzne, sieci dystrybucyjne, zespoły elektroenergetyczne, stacje i rozdzielnie energetyczne oraz transformatory. Do wybudowania i eksploatacji urządzeń przez poprzedników uczestnika doszło w warunkach uzasadniających ich przeświadczenie, że uprawniają ich do tego obowiązujące wówczas przepisy, w czym utwierdzał ich brak sprzeciwu ówczesnych właścicieli. Urządzenia były eksploatowane w sposób niezakłócony przez następne kilkadziesiąt lat. Sąd ocenił, że termin niezbędny do zasiedzenia służebności gruntowej, nawet ten mający

zastosowanie w wypadku posiadania w złej wierze, upłynął jeszcze przed zmianą ustroju społeczno- politycznego, tj. przed 1989 r. Sąd Rejonowy przytoczył orzeczenia, kształtujące wykładnię, zgodnie z którą przedsiębiorstwo przesyłowe może powoływać się na zasiedzenie na rzecz podmiotu nieuczestniczącego w postępowaniu i nie musi legitymować się przez decyzjami administracyjnymi dotyczącymi personalnie wnioskodawców lub ich poprzedników prawnych i konkretnej nieruchomości będącej przedmiotem postępowania.

Sąd odwoławczy, do którego apelację skierowali wnioskodawcy, przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, podzielił także wnioski prawne tego Sądu.

W skardze kasacyjnej wnioskodawcy zarzucili naruszenie prawa materialnego - art. 172 § 2 k.c. w zw. z art. 176 § 1 k.c., w zw. z art. 305⁴ k.c. i w zw. z art. 21 ust. 1 Konstytucji RP; art. 172 § 2 k.c. w zw. z art. 176 § 1 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. w zw. z art. 2 Konstytucji RP. We wnioskach domagali się uchylenia w całości zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania przed Sądem Najwyższym. W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawców uczestnik postępowania wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od wnioskodawców na jego rzecz. kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie

występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnili wniosek o rozpatrzenie ich skargi przesłankami z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. to znaczy ujawnieniem się w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeby wykładni budzących wątpliwości przepisów. Wskazali na potrzebę „rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy zagadnienia dopuszczalności uwzględniania przez sądy powszechne zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu lub służebności przesyłu w sytuacji gdy de facto nie upłynął wymagany przepisami prawa okres do stwierdzenia zasiedzenia tego prawa, a jedynie doszło do doliczenia czasu posiadania służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez poprzednika prawnego do czasu posiadania służebności gruntowej o treści służebności przesyłu lub służebności przesyłu przez uczestnika postępowania”. Podnieśli też konieczność wyjaśnienia zgodności wykładni dopuszczającej uwzględnienie zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu w związku z art. 21 Konstytucji RP.

Istotne zagadnienie prawne to doniosły problem prawny, nowy lub już wcześniej występujący, lecz nadal niedostatecznie rozważony i wyjaśniony, mający znaczenie nie tylko jako wątpliwość występująca w danej sprawie i rzutująca na jej rozstrzygnięcia, ale powtarzający się w przestrzeni prawnej i mający ważne znaczenie także w innych sprawach. Problem taki powinien być ujęty w powiązaniu z przepisami prawnymi, na których tle powstał i sprecyzowany w wywodzie prawnym wskazującym na źródła i przedmiot niejasności i na możliwe rozwiązania interpretacyjne. Musi też rzeczywiście występować w sprawie jako problem, którego rozwiązanie jest konieczne do wydania w niej orzeczenia w postępowaniu kasacyjnym.

Wskazane przez skarżącego zagadnienie prawne nie spełnia tych wymagań. Poza tym, że kwestia dopuszczalności podniesienia zarzutu zasiedzenia służebności została już wielokrotnie i wielopłaszczyznowo omówiona w szeregu orzeczeń Sądu Najwyższego, w tym w postanowieniach z dnia 13 stycznia 2016 r., V CSK 224/15, niepubl., postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2012 r., V CSK 181/11, niepubl., czy też w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r., V CSK 26/14, niepubl. (część z nich powołał także Sąd

pierwszej instancji), w których wskazano, iż niewątpliwie, istnieje możliwość doliczenia do terminu zasiedzenia posiadanie poprzednika jeżeli wnioskodawca i poprzednik władali cudzą nieruchomością (w tym wypadku osoby trzeciej), w granicach służebności i przenosili na siebie posiadanie. Przede wszystkim jednak problem taki nie występuje w niniejszej sprawie, ponieważ Sądy obydwu instancji stwierdziły, że do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu doszło najpóźniej w 1985 r., a więc uczestnik nie doliczał cudzego posiadania do własnego, lecz uzyskał linie przesyłowe, z których korzysta realizując służebność już wcześniej nabytą w drodze zasiedzenia przez jego poprzedników prawnych i przejętą wraz z liniami przesyłowymi.

Z kolei skuteczne powołanie się przez skarżącego na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. Konieczne jest wyjaśnienie, na czym polegają dostrzeżone wątpliwości i wykazanie, że wątpliwości te są rzeczywiste i poważne, a jeżeli stosowanie tych przepisów spowodowało już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2018 r., I CSK 19/18, LEX nr 2507107). Skarżący nie wskazali jednak nawet, o wykładnię których przepisów prawa wnoszą ani nie wyjaśnili dlaczego powołanie się na istnienie prawa rzeczowego (służebności gruntowej) nabytego w drodze uregulowanej prawnie miałoby prowadzić do niekonstytucyjnego naruszenia prawa własności i to w związku z wejściem w życie przepisów regulujących służebność przesyłu. Według ustaleń poczynionych w rozpoznawanej sprawie - służebność na podstawie której linia energetyczna przebiega przez nieruchomość wnioskodawców istnieje od 1985 r. i ma charakter służebności gruntowej.

Skoro powołane przez skarżącego podstawy przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą, a okoliczności sprawy nie wskazują, aby wystąpiły inne przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 98 § 3 oraz art. 99 w zw. z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c. Wysokość zasadzonych kosztów wynika z treści § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

jw